

SCHAKELCONGRES GROEN 2017

Samenvatting congresteksten

Met alle schakels samen ketting vormen

Burgers verdienen een overheid waarop ze kunnen rekenen. Nu krijgen ze te vaak het gevoel dat ze er alleen voor staan of dat ze alles zelf moeten oplossen.

Voor Groen moet de overheid niet perse alles zelf willen organiseren of in handen houden. Maar alles aan de markt of aan het middenveld overlaten is ook geen goed idee. Bedrijven, middenveld, overheid, maar ook individuele burgers nemen hun rol op. Geen van deze spelers kan het alleen. Samenwerken, afspraken maken en taken verdelen levert zoveel meer op dan concurreren of monopolies nastreven. Dit vraagt om een sterkere, maar doeltreffende overheid: één met minder maar krachtiger regels en fiscale sturing.

Veel burgers zijn zelf aan de slag gegaan in burgerinitiatieven. Sociale vernieuwing is vaak het resultaat. Verenigingen uit het klassieke middenveld vormen daarbij een onmisbare schakel en bondgenoot. De overheid wordt partner van al deze initiatieven: ze stimuleert ze en ondersteunt ze.

Veel bedrijven leveren een belangrijke maatschappelijke meerwaarde. Ze helpen ook milieu en klimaat vooruit door duurzaam of circulair te werken. Ze verbeteren de werkomstandigheden van werknemers. Ze geven klanten en andere betrokkenen inspraak. De overheid wordt een partner voor bedrijven met een meerwaarde voor maatschappij, milieu en klimaat.

De overheid is onmisbaar en neemt best een nieuwe rol op. Het is haar basistaak om de grondrechten van burgers te garanderen. Ze stelt zich daarbij op al partner van alle andere schakels: ze gaat in dialoog, maakt dingen mogelijk, zoekt samenwerking op, schept voorwaarden en versterkt. Waar het nog nodig is, biedt ze zelf dienstverlening aan.

De nieuwe overheid draagt volgende principes hoog in het vaandel: vertrouwen, eenvoud, openheid, vernieuwing, slagkracht en voortdurende zelfbevraging. Zo wordt ze een sterke schakel in de ketting met burgers, middenveld en bedrijven.

1 Werk wanneer je wil

Burgers moeten veel meer zelf kunnen beslissen wanneer en hoeveel ze werken. Dat kan op twee manieren: met één statuut van werkende en met een welvaarts garantie.

1) Zelfstandigen, ambtenaren en werknemers hebben nu aparte statuten met een verschillende sociale bescherming. We nemen deze verschillen stap voor stap weg om te komen tot **één statuut van werkende**. Tegelijk behouden we een hoog niveau van bescherming. Zo kan je makkelijker zelf kiezen hoe, waar en hoeveel je werkt.

Iedereen die werkt betaalt een vergelijkbare sociale bijdrage. Die bijdrage neemt toe naarmate het inkomen hoger ligt.

Je recht op verlof, je uitkeringen bij ziekte of arbeidsongeval, de beroepskosten die je kan inbrengen bij de belastingen...: in de toekomst verschillen die niet langer tussen zelfstandigen, werknemers of ambtenaren.

Alle personeelsleden aan de overheid behandelen we voortaan op dezelfde manier. Ze krijgen een hoge sociale bescherming en bescherming tegen politieke inmenging.

Extra-legale voordelen (zoals salariswagens) worden op termijn terug een deel van het loon waarop bedrijven sociale bijdragen betalen.

2) De **welvaartsgarantie** is een Groene versie van het basisinkomen. Als je uitkering onder de armoedegrens ligt of inkomen uit je werk te laag is, krijg je een aanvulling. Die aanvulling is kleiner naarmate je inkomen hoger ligt. Je krijgt dus een garantie op een inkomen boven de armoedegrens, wat je ook doet.

Met deze welvaartsgarantie maken we van zowel betaalde als onbetaalde arbeid een positieve keuze. Je bepaalt zelf wat je wanneer wilt doen.

Je kan voortaan zelf op een eenvoudige manier beslissen om bijvoorbeeld 20, 30 of 38 uur te gaan werken. Naast de welvaartsgarantie zorgt een versterkte loonbonus voor de 50% laagste lonen dat zo'n keuze voor iedereen realistisch wordt.

2 Iedereen digitaal mee

In onze hoogtechnologische samenleving kan je zonder **digitale vaardigheden** niet meer mee. Groen wil daarom dat iedereen toegang krijgt tot een computer en tot het internet. De overheid zorgt ervoor dat iedereen digitaal mee is, 'digitaal geletterd'.

Toegang tot internet is een basisbehoefte, net zoals water en energie. Kwetsbare burgers krijgen daarom recht op een internetabonnement aan een laag, sociaal tarief. De lokale overheid werkt samen met bedrijven om computers goedkoop te verhuren. Werknemers in de sociale economie staan in voor het onderhoud en herstel van deze computers.

Het internet blijft vrij. Iedereen kan er vanuit alle hoeken aan bijdragen. Alle informatiestromen op het internet krijgen een gelijke behandeling. Het dataverkeer van machtige spelers, bedrijven of overheden krijgt nooit voorrang, ook niet tegen betaling.

Bij gebrek aan concurrenten hebben grote internetbedrijven te veel macht. Daarom begrenzen we het marktaandeel dat één internetbedrijf mag inpalmen. We nemen maatregelen die een eerlijker concurrentie op de internetmarkt mogelijk maken. Tot slot stimuleren we nieuwe, opstartende internetbedrijfjes. Zeker wanneer deze met 'open source' werken, verdienen ze alle kansen. In dat geval stellen ze hun werk vrij beschikbaar voor het grote publiek. Dat is een grote plus voor de samenleving.

3 Plaats voor burgerinitiatief

'Commons' zijn initiatieven van onderuit, door en voor burgers. Een groep burgers zorgt samen voor een dienst, kennis, goederen... De groep stelt samen de regels op om daarmee om te gaan. Het gaat bijvoorbeeld om een groep burgers die samen enkele auto's bezitten en die onderling delen volgens zelf afgesproken regels.

Deze groepen burgers krijgen voortaan **recht op initiatief**. Ze kunnen rekenen op ondersteuning en advies vanuit de stad of gemeente. De creatieve plannen van de burgers staan centraal. Na een evaluatie kan een samenwerkingsakkoord volgen tussen de groep en de stad. Een commonsreglement leidt dit proces in goede banen.

Regelmatig schrijft de overheid opdrachten uit om door een andere partij een dienst te laten aanbieden of een werk te laten opknappen. Bedrijven en verenigingen kunnen daar op intekenen en wie de beste prijs-kwaliteit biedt, mag de opdracht uitvoeren. Dit noemen we publiek-private akkoorden. Groen wil daarnaast ook ruimte voor **publiek-burgerlijke akkoorden**. Daarbij geeft de overheid ook de kans aan commons om een opdracht te krijgen. Niet enkel de prijs bepaalt wie de opdracht krijgt, maar ook de sterkte van het netwerk van de burgers-initiatiefnemers.

4 Inspraak en medebeheer

Of je nu met de trein reist, in een zorginstelling woont of voor een bedrijf werkt: je hebt alle belang bij kwaliteit. Vaak heb je ook goede ideeën over hoe het beter kan. Zo weten reizigers die dagelijks het openbaar vervoer nemen als de beste waar het goed of minder goed loopt. Het is logisch om deze burgers en gebruikers mee te laten beslissen over welke richting deze instellingen en bedrijven opgaan. Ze krijgen inspraak en medebeheer.

Vertegenwoordigers van werknemers krijgen een zetel in de raad van bestuur van bedrijven en openbare diensten. Net zoals in andere Europese landen.

Reizigersbonden krijgen een zitje in de beslissingsorganen van openbaarvervoermaatschappijen. Vóór elk nieuw vervoersplan houden we een grote reizigersenquête. Die brengt de verwachtingen van (mogelijke) reizigers in kaart.

Ook in de overlegorganen van de ziekteverzekering en de Vlaamse Sociale Bescherming voorzien we een volwaardige plaats voor de patiëntenplatformen.

Bewoners, patiënten of gebruikers van zorginstellingen krijgen het recht om mee te beslissen. Net zoals in Zweden waar bewoners van een woonzorgcentrum meebeslissen over de activiteitenplanning, de voeding, de inrichting, de aanwerving van personeel...

5 Online (deel)platformen slim een plaats geven

Steeds meer mensen bieden spullen, huizen of diensten aan via onlineplatformen. Lokale deelinitiatieven schieten als paddenstoelen uit de grond. Vaak zijn die goed voor milieu en mens: verbruik wordt duurzamer of ze zijn beter voor de portemonnee. Tegelijk kennen ook internationale miljardenplatformen zoals Uber en Airbnb een explosieve groei. Zij nemen het niet altijd zo nauw met sociale rechten, veiligheid, belastingen of privacy.

Groen wil deel- en platforminitiatieven die sociaal, ecologisch en democratisch te werk gaan een duwtje in de rug geven. Gemeentes geven ondersteuning, kijken of ze infrastructuur ter beschikking hebben, bieden apps aan of zorgen voor naambekendheid bij hun inwoners. Tegelijk is slimme regelgeving nodig om negatieve effecten tegen te gaan:

- Gebruikers en aanbieders krijgen een betere bescherming. Onder meer via een algemene verzekering die het platform moet afsluiten.
- Europa waakt streng over eerlijke concurrentie tussen internationale platformen. Bestaande platformen mogen het nieuwe platformen niet onmogelijk maken om op de markt te komen.
- Een apart statuut voor werkers in de deeleconomie is geen goed idee.
- Een gunsttarief voor inkomsten uit de platformeconomie is ook geen goed idee. Het zorgt voor een ongelijke behandeling. We verhelderen voor elk platform vooraf hoe ze de bestaande regels moeten toepassen. Wie inkomsten haalt uit zo'n platform, weet dan bijvoorbeeld meteen wanneer die als occasionele of als beroepsinkomsten tellen. Erkende platformen zorgen automatisch voor een aangifte en de betaling van de belastingen.
- In sommige sectoren zijn heel veel regels. Via sociale dialoog bekijken we welke daarvan nodig of overbodig zijn. We trekken een duidelijke grens tussen 'af en toe' of 'beroepsmatig' iets aanbieden. Voor wie bijvoorbeeld slechts af en toe een kamer verhuurt via een platform, zijn de regels wat soepeler.

6 Samenleving deelt in de winst

De overheid stopt geld in innovatie, onderzoek, onderwijs, wegen, nutsvoorzieningen en nog veel meer. Op die manier maakt ze economische succesverhalen mogelijk. Uitvindingen als de gps, het

internet of nieuwe medicijnen waren er nooit gekomen zonder investeringen van de overheid. Maar de winsten achteraf zijn vaak alleen voor de bedrijven. Overheid en de samenleving delen er niet in.

Groen wil het evenwicht tussen lasten en lusten voor de overheid herstellen. Dat begint bij de beslissing waarin de overheid investeert. Dat is best in vernieuwingen die een antwoord zijn op grote maatschappelijke uitdagingen, zoals de opwarming van het klimaat of ernstige ziektes.

Universiteiten en onderzoek dat maatschappelijke problemen bij de wortel aanpakt, krijgen meer middelen. We vervangen het kluwen van belastingaftrekken en –verminderingen door directe, gerichte subsidies voor onderzoek en innovatie.

Een deel van de winst wil Groen terug laten vloeien naar de samenleving. Bedrijven krijgen een intrestvrije lening voor innovatie. Ze betalen die terug als ze nadien winsten boeken op het nieuwe product of de dienst. Zo vloeit een deeltje van die winst terug naar een fonds. Uit dat fonds betalen we telkens nieuwe innovaties.

Elke samenwerking tussen bedrijven en overheid ('publiek-private samenwerking') is transparant voor publiek en parlement. Lasten en lusten verdelen we eerlijker. Dat kan enkel als de overheid sterker naar de onderhandelingen stapt. Een onafhankelijk kenniscentrum zorgt voor die versterking.

7 De juiste rol voor de overheid

De overheid waakt erover dat de economie leidt tot meer welvaart en welzijn voor de burgers. Ze zorgt voor een vruchtbare grond voor burgers en bedrijven en treedt soms zelf actief op, afhankelijk van sector tot sector.

In een aantal sectoren is de overheid best zelf de enige aanbieder. Bijvoorbeeld voor de aanleg van wegen, de drinkwatervoorziening, riolering, het transport en het netwerk van elektriciteit of aardgas...

In andere sectoren maken we telkens opnieuw de afweging. We waken erover dat er voldoende diversiteit is in het aanbod, zorgen dat iedereen bediend wordt en grijpen in als de markt geen optimale oplossing biedt. We beschermen maatschappelijke meerwaarde, cultuur en natuur. We garanderen kwaliteit en gelijke behandeling.

In de **financiële sector** kunnen burgers terecht bij minstens één overheidsbank.

In de **zorgsector** garandeert de overheid het recht op zorg voor iedereen. Gemeentes kunnen een zorgvereniging (soms 'zorgbedrijf' genaamd) oprichten om het zorgaanbod vanuit de overheid te behouden of via samenwerkingen te versterken.

In de **energiesector** garandeert de overheid de toevoer van energie naar gezinnen en bedrijven. Ze is ook verantwoordelijk om de klimaatdoelstellingen te behalen en de overgang naar hernieuwbare energie te versnellen.

8 Toegankelijke, betaalbare en kwaliteitsvolle zorg

De zorgsector smeekt om initiatief. Het komt er dus op aan elk waardevol initiatief een eerlijke kans te geven. Elke organisatie die **maatschappelijk verantwoorde zorg** biedt, is welkom voor Groen. Of het nu gaat om een vzw, een gemeente, een kleine zelfstandige, een onderneming... Wat telt, is dat je als burger toegankelijke, betaalbare en kwaliteitsvolle zorg krijgt.

Doorgedreven winstbejag en marktdenken horen niet thuis in de zorg. Daarom beperken we het **rendement** dat je als organisatie kan uitkeren aan aandeelhouders. Het kan niet dat CEO's riante vergoedingen opstrijken en medewerkers aan het minimumloon werken. Zorgaanbieders die met belastinggeld werken, zijn verplicht transparant.

Elke burger krijgt de zorg die hij nodig heeft. De overheid trekt daarvoor voldoende middelen uit en zet die verstandig in:

- In de welzijnszorg krijgen personen die chronische zorg nodig hebben een **persoonsgebonden budget**. Dat kunnen ze naar eigen inzicht spenderen. Wie dat wenst, krijgt daarbij begeleiding. Het budget is voldoende hoog en eenvoudig aan te vragen.
- Ouderen met een chronische aandoening krijgen toegang tot de **abonnementsgeneeskunde**. Ze schrijven zich in bij een praktijk en betalen daarna niet meer voor elk doktersbezoek. De praktijk krijgt van de overheid een budget per patiënt per jaar. De huisartsen werken er nauw samen met een verpleegkundige, een psycholoog, een diëtist en kinesist.
- We maken werk van een leesbare en transparante **ziekenhuisfactuur**. Artsen en andere zorgverstrekkers krijgen meer en meer een bedrag per patiënt in plaats van per behandeling. Zo gaan we verspilling en onnodige onderzoeken tegen.

Je kan rekenen op een volwaardige **ziekte- en zorgverzekering**. De bijdragen die je betaalt zijn lager naarmate je inkomen lager ligt. Met een kwetsbaar inkomen, betaal je minder uit eigen zak.

De overheid waakt over de kwaliteit van de (gezondheids)zorg. Maar we schrappen doorgeslagen regeltjes die elke vernieuwing in de zorg blokkeren.

9 Duurzame mobiliteit

Mobiliteit is pas duurzaam als ze ecologisch verantwoord, veilig, betaalbaar, comfortabel, betrouwbaar én rechtvaardig is. Dat laatste element plaatst Groen terug op gelijke hoogte plaatsen met het ecologische.

We bestrijden niet alleen files, maar ook vervoersarmoede. Vervoersarm ben je als je vanaf je woonplaats niet tot bij een aantal belangrijke plaatsen geraakt zoals je werk, winkels of ontspanning. Publieke middelen gaan voortaan in de eerste plaats naar mensen in vervoersarmoede.

Een goed mobiliteitsbeleid begint bij een verstandige ruimtelijke ordening en woonbeleid. We moedigen nabijheid aan. Wonen in de buurt van je werk of een kern. Voorzieningen bereikbaar in je buurt.

Een slimme kilometerheffing vervangt binnenkort alle andere belastingen op het bezit van een wagen. Zo stuurt en beperkt de overheid verplaatsingen met de auto. Als je binnen een straal van 1.000 kilometer reist, maken we een treinrit goedkoper dan het vliegtuig.

Parkeren in drukbezette straten of het centrum kan enkel nog kort en wordt duurder. Verder weg van het centrum kan het goedkoper en langer.

De overheid bereidt zich voor op de komst van zelfrijdende voertuigen. Ze stelt regels op om ook die verplaatsingen duurzaam, rechtvaardig en verkeersveilig te maken.

De overheid stimuleert je om auto's en fietsen te huren in plaats van te kopen. In steden en gemeenten komen er Mobipunten: clusters van autodeelparkeerplaatsen, fietsenstallingen, haltes van gedeeld vervoer en andere mobiliteit. Als je langs zo'n knooppunt passeert, kan je via een digitaal platform makkelijk je rit delen. We voeren overal fietsdelen in. Met één kaart krijg je toegang tot alle verschillende deelsystemen (Villo, Velo, Blue Bikes...).

10 Een digitale leider

De toekomst is digitaal. Het zijn steeds vaker computers die je gegevens verwerken. We omarmen de kansen die digitalisering biedt. Tegelijk vragen we garanties voor je privacy. We schermen je

gegevens af voor pottenkijkers. De overheid neemt zelf de leiding in de digitalisering in plaats van die te ondergaan. Zo krijg je als burger terug grip op technologieën en datastromen.

Nu is het al zo dat je een digitale identiteitskaart hebt, een e-ID. Maar het is niet duidelijk welke van je persoonsgegevens worden bijgehouden, hoe lang, door wie en aan welke instanties ze worden doorgespeeld. Het kan transparanter als je zelf mee je gegevens beheert. Daarom kennen we net als in Estland **elke Belg en inwoner een digitale identiteit toe, een B-Residency**. Daarmee kan je digitaal documenten en contracten ondertekenen, de echtheid van documenten nagaan, versleutelen en veilig doorzenden.

We laten niemand achter. Voor wie dit wenst, zijn de diensten van de overheid ook beschikbaar zonder dat je een computer nodig hebt. (zie ook Hoofdstuk 2).

Met de nieuwe Blockchain technologie kan je veilig en accuraat transacties afhandelen zonder dat je een overheid, bank of notaris nodig hebt. Met deze technologie laten we overheid lichter, accurater en efficiënter werken. Maar ze kan de overheid nooit vervangen.

Ook overheden beschikken over steeds grotere hoeveelheden data. Ze stellen die open ten dienste van de gemeenschap. Open data maken het makkelijker voor burgers, overheid en bedrijven om op gelijke voet samen te werken.

We **verplichten fabrikanten te zorgen voor de digitale veiligheid van hun producten**. Via het internet kunnen fabrikanten regelmatig de beveiligingssoftware updaten van hun verkochte toestellen.

11 Gepast gebruik van belastingen en nudging

Voor de overgang naar een duurzame en sociale samenleving, is het belangrijk dat de overheid ons gedrag kan sturen. Wie bijdraagt aan de samenleving, belonen we met subsidies. Wie vervuilt, voor overlast zorgt of gebruik maakt van schaarse middelen betaalt hiervoor aan de samenleving.

Bij nudging geeft de overheid je een duwtje in de rug zonder je vrijheid in te perken. Bepaalde keuzes worden gemakkelijker of aantrekkelijker, zonder andere te verbieden. Plaatst je gemeente bijvoorbeeld de fietsenstallingen dicht bij het station en de parkeerplaatsen voor auto's verder, dan moedigt ze fietsen aan. Voor Groen mag de overheid nudging gebruiken. Maar ze moet er transparant over zijn, de grondrechten respecteren en er een democratisch debat over voeren. Het sluit ook andere, meer ingrijpende maatregelen niet uit.

12 De ambtenaar, schakel tussen jou en de overheid

Ambtenaren zijn de schakels tussen jou en de overheid. In de overheid van morgen krijgen ze een nieuwe rol. Ze maken projecten mogelijk, verbinden en ondersteunen. Zo helpen ze initiatieven van burgers, bedrijven of middenveld waarmaken.

Meer dan vroeger pikt de overheid in op initiatieven van anderen. Ambtenaren brengen de juiste mensen rond de tafel. Ze zorgen ervoor dat ze alle partijen betrekken.

Voor hun nieuwe rol krijgen ambtenaren van hun overheid meer vertrouwen en autonomie. Ze krijgen ook meer ruimte voor experiment. Dit op een open manier en in overleg met de verantwoordelijke beleidsmakers. Dit alles vraagt om een modern en correct personeelsbeleid bij de overheden op alle niveaus.